

UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMA PAR VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS 2030 UN ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2015.-2020. GADAM ĪSTENOŠANU KOPSAVILKUMS

Teritorijas attīstības plānošanas likuma 11. panta 1. punkts nosaka Plānošanas reģiona kompetenci izstrādāt un apstiprināt Plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu, kā arī koordinēt un uzraudzīt tās īstenošanu. 2015-2018. gada VPR attīstības uzraudzības ziņojums ir otrais šāda veida pārskats, kas izvērtē šajā laika periodā veiktās aktivitātes saistībā ar telpisko plānošanu.

Uzraudzība ir balstīta uz publiski pieejamiem, kā arī institūcijām pieprasītiem statistikas datiem par VPR plānošanas dokumentu izstrādes laikā izvirzītiem rezultātīvajiem rādītājiem. Rezultatīvie rādītāji balstīti uz noteiktiem Vidzemes stratēģiskiem mērķiem 2030. gadam un vidēja termiņa mērķiem 2020. gadam. Mērķu sasniegšanai noteiktas ilgtermiņa un vidēja termiņa prioritātes. To novērtēšana un tendences noteikšana parāda Vidzemes plānošanas reģiona attīstības virzību.

Uzraudzības pārskatā tika analizēti 59 rezultatīvie rādītāji, kas pakārtoti 6 ilgtermiņa prioritātēm un 10 vidēja termiņa prioritātēm.

Ilgtermiņa prioritāte: 1. Kvalitatīva, pieejama un daudzpusīga izglītība

Mērķis ir paaugstināt iedzīvotāju nodarbinātību, veicināt darba tirgus un izglītības ciešāku sasaisti
Stratēģiskais virziens – CILVĒKS.

Rādītājam “Augstāku izglītības līmeni ieguvušo iedzīvotāju īpatsvara pieaugums” nav pieejami jaunāki dati kopš 2013. gada.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 1.1. Darba tirgus prasmju un uzņēmējspējas attīstība.

Izvērtējot astoņus rādītājus, vienam rādītājiem nav pieejami statistikas dati par laika periodu līdz 2018. gadam, diviem rādītājiem joprojām novērojama **negatīva** tendence, samazinoties skolēnu skaitam gan vispārizglītojošās, gan profesionālās izglītības iestādēs. Pieciem rādītājiem vērojama **pozitīva** tendence – samazinājies jauniešu bezdarbs un pieaudzis nodarbināto īpatsvars darbaspējas vecuma iedzīvotājiem, pieaudzis pieaugušo izglītībā iesaistīto personu īpatsvars, kā arī iedzīvotāju īpatsvars, kas ieguvuši augstāko izglītību.

Ilgtermiņa prioritāte: 2. Sociālā drošība un veselība

Mērķis ir stiprināt iedzīvotāju veselību uzlabojošos paradumus, uzlabot veselības un sociālo pakalpojumu pieejamību.

Stratēģiskais virziens – CILVĒKS.

Rādītājam “Veselīgi nodzīvoto mūža gadu vidējo gadu pieaugums” vērojama **negatīva** tendence kopš 2014. gada, samazinoties par 2 gadiem. Nabadzības riska indekss ir samazinājies par gandrīz -2,1% uzrādot **pozitīvu** tendenci.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 2.1. Veselība

Izvērtējot piecus rādītājus, viens no tiem uzrāda **negatīvu** tendenci. Joprojām ir palielinājusies mirstība no asinsrites sistēmas slimībām. Četriem rādītājiem vērojama **pozitīva** tendence, samazinājusies mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem, pieaugusi iedzīvotāju fiziskā un sportiskā aktivitāte, palielinājies ārstu skaits un samazinājies iedzīvotāju skaits, kas jāaprūpē vienam praktizējošam ārstam.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 2.2. Sociālā drošība

Izvērtējot divus rādītājus, vienam nav pieejami jaunāki dati par 2013. gadu. Otram rādītājam ir vērojama **pozitīva** tendence – vērojams ekonomiskās spriedzes samazinājums.

Ilgtermiņa prioritāte: 3. Ilgtspējīga uzņēmējdarbība un inovāciju vide

Mērķis ir pilnveidot uzņēmējdarbības un inovāciju vidi, paaugstināt uzņēmumu konkurētspēju vietējos un starptautiskajos tirgos, kā arī uzlabot uzņēmējdarbības atbalsta sistēmu.

Stratēģiskais virziens – EKONOMIKA.

Trīs rādītāji uzrāda **pozitīvu** tendenci, vairāk kā par 32% pieaugusi strādājošo mēneša vidējā darba samaksa, par 34,2% palielinājies IKP uz vienu iedzīvotāju un par 12,5% palielinājusies reģiona bruto pievienotā vērtība uz vienu iedzīvotāju.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 3.1. Tematiskie tīklojumi un zināšanu pārnese.

Diviem no sešiem rādītājiem nav pieejami jaunāki dati, trīs rādītājiem uzrāda **pozitīvu** tendenci, par 2,7 % palielinājies ražošanas nozaru īpatsvara pieaugums reģiona tautsaimniecības struktūrā, par 13% pieaudzis inovāciju jomā aktīvo uzņēmumu īpatsvars, kā arī par 2% pieaudzis augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu īpatsvars. Viens rādītājs uzrāda **negatīvu** tendenci- par 5% samazinājies izdevumu apjoms pētniecības darbu veikšanai reģionā.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 3.2. Efektīva uzņēmējdarbības atbalsta sistēma.

Raksturo trīs rādītāji, vienam no tiem nav pieejami dati, bet divi rādītāji uzrāda **pozitīvu** tendenci, par 19% pieaugusi tirgus sektora ekonomiski aktīvo vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem, tāpat par 20% palielinājies reģistrēto uzņēmumu skaits.

Ilgtermiņa prioritāte: 4. Ilgtspējīga ekonomika

Mērķis ir uzlabot energojautājumu pārvaldību, palielināt energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Pilnveidot dabas kapitāla apsaimniekošanu.

Stratēģiskais virziens – EKONOMIKA.

Ekoloģiskās pēdas nospiedums uzrāda **negatīvu** tendenci un ir palielinājies par 1,3gha, siltumnīcefekta gāzu emisijas, uzrāda nelielu **pozitīvu** tendenci, samazinoties par 2%, tāpat **pozitīvu** tendenci uzrāda rādītājs “No atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvara pieaugums kopējā bruto enerģijas gala patēriņā”, palielinoties par 2,9%.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 4.1. Ilgtspējīga energosistēma.

Diviem no rādītājiem nav pieejami jaunāki dati, ar kuriem varētu veikt novērtējumu, vienam rādītājam vērojama **pozitīva** tendence – 10 pašvaldībām ir izstrādāti energoplāni.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 4.2. Dabas kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana.

Negatīvu tendenci uzrāda pārstrādāto atkritumu daudzums, kas samazinājies līdz 62,7 %. Nav pieejami dati par degradēto teritoriju revitalizāciju, bet meža un lauksaimniecības zemju īpatsvars saglabājies praktiski nemainīgā apjomā, izmaiņas ir mazākas par 1%.

Ilgtermiņa prioritāte: 5. Pieejams reģions

Mērķis ir paaugstināt iedzīvotāju mobilitāti, uzlabot sabiedriskā transporta sasniedzamību un ātrumu.

Stratēģiskais virziens – TERITORIJA.

No trim rādītājiem par vienu nav pieejami dati, viens no rādītājiem uzrāda **negatīvu** tendenci, jo iedzīvotāju skaita krituma temps nav samazinājies. **Pozitīvais** rādītājs – par 4,89% palielinājies reģiona teritorijas attīstības indekss.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 5.1. Sabiedriskais transports un ceļi.

No četriem rādītājiem tikai vienam rādītājam ir pieejami dati reģionālā līmenī – ir vērojama **pozitīva** tendence sabiedriskā transporta kursēšanas ātruma pieaugumam (pieaugums +3.09km/h) par pārējiem trīs rādītājiem nav pieejami dati reģionālā līmenī, bet saskaņā ar LVC datiem, salīdzinot ar 2015.gadu ir pieaudzis labā un ļoti labā stāvoklī esošo autoceļu ar melno segumu garums un samazinājies apmierinošā, slikta un ļoti slikta stāvoklī esošo autoceļu garums. Saskaņā ar 2016.gadā Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) veikto iedzīvotāju veselības apsekojumu, 17,4 % Latvijas iedzīvotāju vismaz divreiz nedēļā vismaz 10 minūtes dienā brauc ar velosipēdu.

Attiecībā uz rādītāju par pašvaldību īpatsvaru, kurās ir stabils pārklājums ar sabiedrisko transportu, pārskata periodā ir pieaudzis sabiedriskā transporta pieturvietu skaits par 682 autobusu pieturvietām, jeb 23%, nedaudz samazinājies autobusa pieturvietu ar maršrutiem skaits (par 16), samazinājies dzelzceļa pieturvietu

skaitis (par 2), samazinājies reģionālo vietējās nozīmes maršrutu skaits (par 10), samazinājies reģionālo vietējās nozīmes reisu skaits (par 136), pieaudzis skolēnu autobusu reisu skaits.

Ilgtermiņa prioritāte: 6. Vietu pievilcība

Mērķis – uzlabot dzīves vides kvalitāti, palielināt iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību pārvaldības procesos reģionā, veidot labvēlīgu vidi jaunu kultūras vērtību radīšanai, mantoto kultūras vērtību saglabāšanai un pieejamībai.

Stratēģiskais virziens – TERITORIJA.

Diviem no rādītājiem nav pieejami dati, bet viens rādītājs uzrāda pozitīvu tendenci, - nedaudz pieaudzis iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss (+1,6%).

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 6.1. Ilgtspējīga un pievilcīga dzīves vide

Situācijas raksturošanai izvēlēti četri rādītāji, no kuriem trim nav pieejami dati, bet viens no rādītājiem saglabājas esošajā līmenī, īpaši nemainoties pilsētu un lauku iedzīvotāju skaita attiecībai.

Vidēja termiņa attīstības prioritāte: 6.2. Aktīva pilsoniskā sabiedrība un iesaistoša kultūrvide.

Raksturošanai izvēlēti pieci rādītāji, vienam no tiem nav jaunāku datu, divi rādītāji uzrāda negatīvu tendenci - samazinājies apmeklētāju skaits reģiona kultūras centros (-8,28%) un profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu audzēkņu skaits - (-2,64%). Trīs rādītāji uzrāda pozitīvu tendenci. Palielinājies viesnīcās vai tūristu mītnēs pavadīto nakšu skaits uzrādot +11%, arī nedaudz palielinājies amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits uz 1000 iedzīvotājiem, sasniedzot 0,74% salīdzinot ar 2013. gadu.